

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociației Institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Câteva cuvinte despre raporturile noastre cu Sașii din Ardeal. — Continuitate în conducerea treburilor obștești. — O întrebare: Cari sunt rezultatele „Conferinței Economice” dela Cluj? — Note: Iar fraude! — Situația. — Jurisprudență: Timbrul de aviație. — *Cronica*: Necrolog. Legea bancară. Consiliul Superior bancar. Cursul monedelor. Bursa.

Câteva cuvinte

despre

raporturile noastre cu Sașii din Ardeal.

În „Revista Economică” din 5 Iunie a. c. a apărut un articol intitulat „Indrăzneală prea mare”, semnat de Verax, un colaborator extern al nostru.

După cum au putut constata toți cetitorii noștri, orice atitudine, care se ia din partea „Solidarității” sau a „Revistei Economice” față de o problemă, apare sub formă specială de comunicat. Incolo, coloanele „Revistei Economice” constituiesc tribună liberă — evident, nu pentru orice năzbâtie — în orice caz însă o tribună liberă, pentru cuprinsul căreia fiecare colaborator are răspunderea sa personală în fața opiniei publice.

Ca urmare, redacția însăși a „Revistei Economice” nu poate fi scoasă vinovată pentru fiecare cuvânt, care vede lumina zilei în coloanele ei. Aceasta nu înseamnă însă, că revista nu ar avea și ea o răspundere pentru ceea ce scriu colaboratorii săi: Răspunderea unei publicațiuni se referă mai ales la spiritul în care este scris un articol în cuprinsul coloanelor sale.

Dar uneori se întâmplă să se strecoare, chiar și în cele mai bune publicațiuni, articole, cari sunt mai puțin potrivite cu spiritul în care se scrie, de ani, în acea publicațiune.

În asemenea cazuri, fără să mai fie nevoie de o rectificare ulterioară, publicul își dă seama imediat, că e vorba de o simplă scăpare din vedere. Și — mai ales când e vorba de o publicațiune serioasă, a cărei conducere și mentalitate e bine cunoscută — nu se mai face nici un caz.

Se trece, pur și simplu, la ordinea zilei.

Nu tot astfel au judecat și făcut gazetarii sași dela noi, cari, departe de a greși sau de a omite ceva în viața lor (!), au năvălit în coloane lungi — neobișnuit de lungi — asupra noastră și asupra „Solidarității”. Mai mult: În această campanie a fost amintit și numele „Albinei” *) din Sibiu („...derer

*) Pentru precizare fimem să se știe, că Institutul de credit și de economii „Albina” nu are nici o înrăurire asupra „Revistei Economice”.

Leitung — e vorba de „Revista Economică“ — in den Händen von Beamten der „Albina“ liegt“).

Un ziar săsesc (Kronstädter Zeitung) a tradus în întregime articolul apărut în „Revista Economică“. „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“ din Sibiu a tradus fragmente dintr'ansul (Vom reveni asupra acestei „traduceri“).

Timp de 39 ani „Revista Economică“ — deși a trecut prin vremuri, pe cari Sașii nici nu le-au cunoscut, nici nu le vor cunoaște în Statul românesc — a fost redactată într'un spirit și într'un limbaj, de cari putem fi mândri.

Băncile noastre au fost atacate în mod trivial — nu odată — pe vremea regimului austro-ungar de tristă amintire, dar „Revista Economică“ — organul lor oficial — s'a păstrat la un nivel de eleganță în expresiuni, care trecea totdeauna câțiva kilometri mai presus de hotarele urii neputincioase, din care răbufneau toate atacurile nedemne din acele vremuri.

După războiu, în patrie românească și în stat românesc, bunul nostru simț și judecata noastră sănătoasă ne-au ferit să cădem în greșelile, pe cari nu dintr'o scăpare din vedere, ci din propria lor voință, le-au săvârșit mulți din acei, cari își spun astăzi minoritari în țara românească, inclusiv unii dintre cei mai de frunte conducători ai poporului săsesc.

Iată însă, că în lunga sa existență revista reproduce un articol scris în termeni mai puțin uzitați.

Ei bine, presa săsească, s'a năpustit asupra ei cu o sete, care ne dă nițel de gândit.

Opinia publică săsească a fost alarmată cu un zel aproape fără precedent. Comentariile au curs ca o ploaie de vară. S'au întrebuițat și accente dramatice („Der Verfasser jenes Hetzaufsatzes möge zur Kenntnis nehmen, dass wir uns von dem Boden unserer Väter, von der mit Blut und Schweiss unserer Vorfahren getränkten Heimatscholle ganz gewiss nicht vertreiben lassen...“).

Precum se vede, gazetarul și-a luat un avânt mare, mare de tot.

În acest avânt al cuvintelor mari, redactorul „Tageblatt“-ului din Sibiu declară cu o gravitate, pe care numai imaginația sa prea infierbântată ar putea să o justifice: „...dass wir solche Drohungen wohl beklagen aber nicht fürchten“.

Ca încheiere redactorul „Tageblatt“-ului are cuvinte foarte puțin măgulitoare pentru „Revista Economică“: „Wir werden uns durch Hetzen und Drohungen, wie die der „Revista Economica“ nicht davon abhalten lassen, unser Recht auf Arbeit und auf Gleichberechtigung im gemeinsamen Staate mit allen gesetzlichen Mitteln zu verteidigen. Es ist einfach SCHÄNDLICH, dass jemand die Verwegenheit besitzt, uns wegen der Inanspruchnahme dieses

„heiligen Rechtes als VOGELFREI hinzustellen! A. H.“ („Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“ No. 19.247 din 24 Iunie 1937, „Ein hasserfüllter Angriff“).

Să luăm lucrurile în serios?

Ar trebui să tragem concluzii foarte grave în acest caz, căci întreaga campanie în chestia articolului din 5 Iunie a. c., apărut în „Revista Economică“, se bazează pe o traducere care, în felul în care s'a făcut, nu corespunde adevărului.

Iată textul cu pricina:

Articolul intitulat „Indrăzneală prea mare“ se încheie astfel:

„Să nu mai tolerăm manifestații de sfidare, să nu le mai primim participarea la livrări publice, să nu mai autorizăm organizare de expoziții de mostre, cari ne pălmuesc obrazul — să nu mai acordăm nici o egalitate, ci să facem mai categoric și fățiș deosebirea între român și minoritar. Nu avem nevoie de cetățeni neleali și lipsiți de bunul simț. Ei provoacă; deci să suporte urmările, căci avem și mijloace legale destule pentru a-i constrânge să înțeleagă ceea ce refuză azi!

„Indrăzneala lor să nu o mai primim cu mâinile încrucișate. Avem dreptul la viață și prosperitate cel puțin la egalitate cu ei. Deci înlături!“

Și acum iată și traducerea germană apărută în ziarul „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt“ din 24 Iunie 1937:

„Dulden wir nicht mehr herausfordernde Manifestationen, gestatten wir ihnen nicht mehr die Organisation von Mustermessen, die uns ins Gesicht schlagen, bewilligen wir ihnen keinerlei Gleichheit mehr, sondern machen wir noch kategorischer und offensichtlicher einen Unterschied zwischen Romänen und Minderheitlern. Wir brauchen keine Staatsbürger, die unloyal und geschmacklos sind. Sie provozieren, folglich mögen sie auch die Folgen tragen, denn wir besitzen auch genügend gesetzliche Mittel, um sie verstehen zu lehren, was sie heute nicht verstehen wollen. Sehen wir ihrer Verwegenheit nicht mehr mit verschränkten Armen zu. Wir haben ei Recht auf Leben und Wohlfahrt zumindendensten aber auch ein Recht auf Gleichheit. DARUM ENT-FERNT SIE!“

Toată lumea vede, că în textul românesc sunt două aliniate.

Traducătorul german (redactorul „Tageblatt“-ului) încheagă aceste două aliniate — în mod nepermis — într'unul singur.

Aliniatele, în orice limbă își au rostul lor.

Cine vrea să facă o traducere fidelă, trebuie să le respecte.

Altfel riscă să i se întoarcă — cu ceva mai mult temei decât a făcut-o dânsul — cuvintele atât de puţin măgulitoare, pe cari redactorul „Tageblatt”-ului a ținut de cuviință să ni le adreseze: „Es ist einfach schändlich”...

Prima constatare.

A doua constatare:

Acelaș redactor al „Tageblatt”-ului nu a tradus ceea ce era scris negru pe alb, ci — în fierbințeala avântului său — a substituit (prin traducerea și comentariile, pe cari le-a făcut) textului românesc o expresiune, pe care — judecând după patima care se desprinde din cuprinsul articolului său — pare, că ar fi fost foarte bucuros să o aibă ca argument principal pentru justificarea unei campanii atât de vehemente.

Orice cunoscător al limbii românești va conchide, că nici expresiunea „Darum entfernt sie!” din „traducere”, nici alte asemenea expresiuni din comentariile ziarului „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt” („vertreiben”), nu corespund adevărului.*

Este clar că lumina zilei, că ultimele două cuvinte din textul românesc („Deci înlături”) se referă la primele două cuvinte din ultimul aliniat („Indrăzneala lor”), ca și la titlul articolului însuși („Indrăzneală prea mare”.

Prin urmare înțelesul adevărat acesta este: „Deci înlături cu această îndrăzneală”, iar nici de cum: „Deci îndepărtați (sau alungați) pe Sași din România”

Cum s'ar putea explica această „traducere” și toate comentariile răscolitoare de patimi, cari au fost desprinse dintr'ânsa cu o abundență atât de puțin obișnuită de cuvinte patetice?

Necunoașterea a limbii românești sau reacredința, ori amândouă împreună?

* * *

Oricât de puțină răutate avem noi în suflet, întâmplarea aceasta cu articolul din 5 Iunie a. c. și întreaga campanie pornită de o parte din presa săsească ne obligă să întoarcem nițel pagina în spre trecut, pentruca să vedem în ce fel scriau Sașii despre noi Români, pe vremea când eram asupriți.

Iată un exemplu, la întâmplare:

„In anul 1916 după respingerea armatei române din Ardeal și ocuparea Bucureștilor din partea Germanilor, Dr. Karl Wolff, membru al Casei Magnașilor, pe atunci Dir. general al Casei Generale de „Economii („Hermannstädter Allgemeine Sparkassa”) din Sibiu, sub semnătura sa proprie, pleda în „ziarul mondial „Pester Lloyd” din Budapesta pentru mutarea granițelor Ungariei până la Ploiești, pentru a avea Carpații în întregime în posesiunea Ungariei și și bogatele surse de petrol din Valea Prahovei și

„a feri pe viitor patria ungară de „atacuri banditești” „ca cele săvârșite de Români.

„Acelaș Dr. Wolff cerea, tot după respingerea armatei române din Ardeal în 1916, și tot în ziarul „Pester Lloyd”, nici mai mult nici mai puțin, decât DEPOSEDAREA, cu cățel și purcel cu tot, a INTREGII POPORAȚIUNI ROMÂNEȘTI „TRĂDĂTOARE” DIN ȚARA OLTULUI (jud. Făgăraș) DE SUB CARPAȚI ȘI TRANSPORTAREA EI FORȚATĂ PE PUSTA UNGARIEI. Locul „Valahilor „trădători” aveau să-l ia Șvabii și Nemții, cetățeni „loiali, aduși din Banat și alte ținuturi ale Ungariei, „pentru a avea în viitor la granițe elemente de abso-lută încredere împotriva eventualelor „atacuri banditești” (Revista Economică din 12 Octomvrie 1929).

Iată dar sentimentele, pe cari ni le purtau conducătorii sași înainte de 1918.

Iată și soarta, pe care ne-ar fi croit-o acești conducători, dacă le-ar fi stat în putință.

Comparând cele două texte (textul lui Wolff și al lui „Verax”) par'că nu greșim prea mult dacă o spunem: Bietul „Verax”! El a rămas în această privință cu câteva sute de kilometri în urma lui Wolff!

Căci acel „Darum entfernt sie!” — atât de nepotrivit întrebuițat de redactorul „Tageblatt”-ului pentru a traduce pe „Verax” și atât de nefericit exprimat de Dr. Karl Wolff pe vremuri — este o expresiune autentic săsească.

Este expresiunea și gândul lui Dr. Karl Wolff, colaborator de frunte — timp de zeci de ani — al ziarului „Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt” din Sibiu.

Câtă „morală” socială se desprinde din cuvintele și planurile din 1916 ale lui Dr. Karl Wolff și ce „dreptate” și „egalitate” ne-ar fi croit el — și alții — nouă astăzi, dacă n'ar fi bătut ceasul României Mari!

Dacă am sta să facem puțin exercițiu de reciprocitate în cuvinte și în fapte — n'avem de gând să o facem, pentrucă nu poate să ne încânte azi ceea ce eri ne-a scârbit, — ce am putea spune și plânui noi Români, luând exemplul dela Dr. Karl Wolff, conducătorul necontestat de pe vremuri al Sașilor din Ardeal?

Nu mai continuăm.

E prea multă temperatură în cuvintele „Tageblatt”-ului din 24 Iunie 1937 și nu vrem să profităm de această ocaziune, nici măcar cu titlu de reciprocitate.

Dar, de altă parte, nu trebuie să fie nimeni prea mult mirat, dacă, față de asemenea atitudini și fapte din trecut ca ale lui Karl Wolff, sunt și oameni, cari — atunci, când pe anumite chestiuni discuțiile sunt ceva mai vii decât de obicei — întrebuițează termeni mai puțin uzitați.

Nu, nu mai continuăm, căci cu totul altele sunt concepțiile noastre de viață în raporturile noastre cu

* Pentruca să ilustrăm cu probe, pe cari ni le dau chiar Sașii ei înșiși, cât de nemăsurată a fost patima în care a căzut bietul redactor al „Tageblatt”-ului și cât de necorespunzătoare adevărului este traducerea (și în consecință și toate comentariile și concluziunile trase din această „traducere”) făcută de el, reproducem traducerea apărută în revista „Wirtschaftsrundschau” din Sibiu (caietul pe lunile Iunie—Iulie 1937) asupra aceluiaș text.

Intr'adevăr revista „Wirtschaftsrundschau” traduce cele două cuvinte ultime din articolul lui Verax („Deci înlături!”) cu următorul text: „DARUM BEISEITE!”

Sașii din Ardeal, decât le zugrăvesc unui gazetari de ai lor — oricât or fi ei de autentici.

* * *

Pe cât știm noi, între poporul alcătuitor de Stat și între celelalte popoare conlocuitoare pot exista trei feluri de raporturi :

1. de asimilare.
2. de eliminare și
3. de colaborare.

Se spune, că politica de asimilare a unui popor poate da rezultate dacă :

- a) poporul minoritar este foarte sărac și
- b) dacă acelaș popor nu are o cultură a lui proprie.

Sașii nu sunt săraci.

Au o stare materială mult mai bună decât marea majoritate a Românilor din Ardeal.

O cultură a lor proprie nu le lipsește.

N'au să se teamă deci, că îi vom desnaționaliza.

Raportul de eliminare este pus în practică actualmente în Germania. Problema eliminării unui popor de pe teritoriul Statului național i-a preocupat și pe Turci. Turcii au și rezolvat această problemă, eliminând pe Greci printr'un schimb de două milioane de suflete (1924—1925).

Nu s'a gândit nimeni la noi să-i elimine pe Sași de pe pământul României.

Singurul raport logic între Români și Sași este și trebuie să fie raportul de colaborare.

Sașii știu acest lucru tot atât de bine, ca și Românii.

Și tot atât de bine e cunoscut, de ambete părți, și acest adevăr :

Condiția esențială pentru orice colaborare serioasă și de durată este buna înțelegere.

Înțelegerea însă nu o pot aduce nici apelurile la Liga Națiunilor, nici protestele trimise în Germania, nici campaniile pătimase de presă, nici ordinele date „Nachbarschaft“-urilor de a nu cumpăra mărfuri dela Români, nici șovinismul cu care se retează orice intrare a elementelor românești în întreprinderile săsești — întreprinderi, cari, oricât le-ar fi conducătorii de destoinici, dacă nu ar avea la spate masa clientelei românești, inclusiv cel mai mare client: Statul Român, în scurt timp, marea lor majoritate, ar fi nevoită să își închidă porțile.

* * *

Mai nou a început se să discute o problemă mare pentru noi Românii: Problema muncii românești.*)

*)In „Revista Economică din 26 pto. a apărut un articol intitulat: „Prioritatea muncii românești“. Intr'un articol scurt, dl Dr. S. Popovici prezintă cu o rară claritate problema aceasta grea, motivând-o temeinic. Ni-l însușim în întregime.

In care stat, care viețuiește pe temelii naționale, nu se discută această problemă de fundament ?

Dar în Europa sunt state, cari nu numai au discutat, ci au și rezolvat problema.

De ce atâta emoție și atâta cerneală stricată, când toată lumea are convingerea, că această problemă trebuie rezolvată și la noi — mai curând sau mai târziu — pentru că (iarăș, toată lumea o știe) așa o cer interesele superioare ale Statului român.

Românii aceștia sunt un neam viguros.

Au trecut prin asupriri de secole.

Și au rămas.

Pe pământul lor s'au deslănțuit năvăliri cumplite.

Cu toate cutremurele împrejurărilor, dese, aducătoare de mari nenorociri, ei au rămas — ca Japonezii din îndepărtatul Orient — credincioși acestui pământ, al lor.

Ei și l-au apărut cu toate jertfele, cari se pot închipui. Și toate înfrângerile, pe cari le-au suferit, n'au fost în stare să-i nimicească.

Ei au trăit vremuri grele de robie, dar oricât de blestemate au fost vremurile și oricât de necruțătoare au fost instrumentele acelor vremuri — oamenii —, n'au fost în stare să stingă din sufletul lor dragostea lor de pământ, de Biserică, de limbă.

Trecutul neamului e semănat dealungul secolelor cu nenumărate dovezi, neîndoielnice în această privință.

Revoluția lui Horia, cu dragostea lui de neam, de pământ și de credință, dogorește și astăzi peste culmile veacurilor.

Ce uragan!

Cine și-ar mai fi putut închipui, că în statul cu drepturi doar pentru „trium nationum“ neamul acesta, peste care a apăsas îndelung tăvălugul tuturor împilărilor și al tuturor nedreptăților, să mai poată păstra în cutele sufletului său atâta putere de foc ?

Astăzi, în țară românească, ei vor să muncească de zor, să clădească și pentru ei ceva pe locurile semămate cu atâtea jertfe. Dar în edificiul statului economic propriu toate etajele suprapuse plugăriei sunt ocupate. Comerțul alții îl fac. Industriile alții le conduc. Toate beneficiile mari și mici din acestea, alții le trag. Ei plătesc numai prețurile.

Porțile mai tuturor întreprinderilor din țară — inclusiv cele cari furnizează Statului și sunt necesare apărării naționale — sunt închise pentru Români. Legea de fier a breslelor trăiește și azi pentru ei.

Crede cineva serios că un neam, într'un stat al său național, mai poate duce în spinare pătura de monopolizatori minoritari ai tuturor întreprinderilor cu ban românesc susținute ?

Noi să nu fim oare vrednici de altceva în statul acesta românesc decât să scormonim pământul și să vindem pe prețuri de lăpădat materii prime, creind la

orașe doar o funcționărimă buimăcită de prețurile, pe cari ni le fac alții, după a lor socoteală?

Nu, domnilor, semnele vremii s'au schimbat.

Dreptatea în țara aceasta trebuie să vie și pentru acest neam.

Și chinuții aceștia de veacuri au dreptul la un traiu mai omenesc.

Țăranul nostru a ajuns la amnar și cremene.

Moșii noștri cerșesc și astăzi pe drumuri.

Maramureșul se sufocă.

Moldova, Bucovina, Basarabia, Dobrogea, ce să spunem de ele?

Sărăcia ne istovește.

Plugul și funcționarismul nu mai pot scoate un neam — între împrejurările actuale — din robia sărăciei.

Și în vremea aceasta prăvăliile merg, întreprinderile își măresc viteza de producțiune, iar limuzinele se înmulțesc în capitala țării printre blokhaus-urile, cari cresc ca din pământ, albe, reci, sfidătoare.

Ale cui sunt prăvăliile, cine stăpânește întreprinderile, limuzinele cui aleargă pe bulevardele largi, iar blokhaus-urile cui aparțin?

Cine dictează pulsul vieții economice în România?

* * *

Neamul acesta al nostru este un neam viguros. De ce vor Sașii (sau mai bine: Gazetarii sași) să se ia la harță cu el?

Sunt situații, cari trebuie să se schimbe.

Căci neamul acesta își va croi, oricum, drumul.

Cu ajutorul guvernelor sau fără ajutorul guvernelor.

Destinul se va împlini.

Dar Sașii nu-i vedem să stea în calea destinului românesc.

Vor trebui să mai renunțe și unii fabricanți sau mari comercianți sași la o parte din veniturile lor, cari tot din pungă românească se strâng?

Se poate.

Vor trebui să accepte în întreprinderile lor, pe cari marea masă a Românilor le susține, și Români (Nu numai la poartă. Și sus, sus la conducere)?

Se prea poate.

Dar din aceasta nu pierе poporul sășesc.

Conducătorii lui de azi, dacă sunt cu adevărat înțelepți, nu pot să-i dea un sfat mai folositor și un indemn mai prețios decât este acesta unul:

PRIETENIE,

DA.

PRIETENIE CU ROMÂNII.

Continuitate în conducerea treburilor obștești.

Cercurile politice din țară se agită, în vremea din urmă, pe chestia succesiunii la cârmuirea țării. Aspirațiuni, mai mult ori mai puțin legitime, se exteriorizează în toate formele, numai adunări de masse electorale nu se pot organiza, câtă vreme agricultorii sunt reținuți de lucrul câmpului.

De schimbările de guverne nu se bucură nimeni afară de beneficiarii „puterii” și de întregă turma electorilor și a celorlalți parazizi ai vieții politice.

Cârmuirea de 4 ani a partidului dela putere, deși nu a dat toate rezultatele promise și așteptate, totuși a fost o binefacere pentru țară. De-o parte am avut pace și liniște 4 ani, de altă parte actualul guvern în soluționarea multelor probleme, în satisfacerea dezideratelor și înlăturarea cauzelor doleanțelor formulate, — a dat dovada unui eclafant bun simț. Supleța cu care s'a știut adapta diferitelor situații date, a dovedit experiența conducătorilor partidului, și înțelegerea armonică, ce-o au pentru toate chestiunile atacate.

Aceasta o spunem noi, cari nu suntem înregimentați în nici un fel de politică de partid. Constatările de mai sus le facem de altcum numai din punct de vedere al intereselor economice ale țării.

Dacă putem face constatarea demolirei sălbătăciei, cu care eram obișnuiți să vedem, că se practică la noi politica, devenită pentru prea mulți profesioniști de câștigarea fără scrupule a unui trai, mai mult decât ușor — atunci nu trebuie să uităm, că rezultatul avem să-l atribuim, și pentru el trebuie să fim și recunoscători, M. Sale Regelui. El a îngenunchiat îngâmfarea partidelor, El le-a împlânzit năravurile, cu o dibăcie, pe care nu o putem admira îndeajuns. El a dat să înțeleagă partidelor politice, că trebuie să se supună disciplinei intereselor țării, dela El pleacă atâtea inițiative salutare și indemnuri fecunde. El este animatorul neobosit al vieții publice și al activității constructive pe toate terenurile.

Și fiindcă am ajuns să putem face aceasta constatare, — fie-ne permis să formulăm din nou un deziderat vechiu.

Partidele politice pe cale de a fi sterilizate de veninul ce l-au vărsat în luptele lor, a căror scopuri adevărate le cunoaște azi și cel mai naiv rural, — aceste partide zicem, dacă voiese să se reabiliteze în fața țării, trebuie să lapede armele ruginite și compromise ale demagogiei și să convină în mod facil, — căci pentru a face acel acord în public, nu sunt încă capabile, — asupra unui program general de realizări, de folos pentru țară! Numai cărările și mijloacele, de cari se folosese pentru ajungerea aceluși scop, să fie diferite; ținta însă să fie comună, căci în definitiv și până aci au urmărit vrând nevrând drumurile indicate de vremuri, cari după cum am văzut, sunt mai tari și decât partidele.

Ca să nu ne exprimăm prea vag, vom schița pe scurt câteva puncte de realizări, pe cari nu le poate refuza ori amâna nici un partid de guvernământ.

Pentru stărpirea corupției, a cărei victimă generală sunt slujbașii publici rău plătiți, trebuie redus numărul funcționarilor statului la strictul necesar bunei funcționări a aparatului de Stat (nu a nevoilor plasării de aderenți politici, ori protejați de ai mai marilor zilei). Cu economiile realizate să se îmbunătățească leașa celor rămași în slujbe, pentru a-i stimula la îndeplinirea datoriei, pentru a-i feri de tentații și pentru a le consolida prestigiul în fața publicului.

Pentru agricultură, care suferă cumplit, pe urma scăderii prețurilor produselor ei sub nivelul celor industriale, înainte de electrificarea satelor și de motorizarea muncii agricole, se cere comasarea proprietății rurale și stabilirea suprafeței agricole minime indivizibile; apoi educația sistematică a țăranului, ca să muncească rațional și în sfârșit crearea unei industrii agricole, care să prelucreze materiile prime, produse de agricultură, pentru a nu mai pune în comerț nici a exporta materii prime, ci numai prelucrate, industrializate. Munca valorează mai mult, decât materia primă, deci tot felul de muncă, pe care o putem îndeplini și noi să ne îndeletnicim a o face.

Dirijarea activității industriale să se facă în folosul țării nu al trusturilor și a capitalului străin, care stoarce sub toate formele vloga acestei bogate țări, iar noi autohtonii rămânem tot săraci. Industrializarea trebuie încurajată sistematic, dar cu multă chibzuință și cu un plan de continuitate.

Să se revină la libertatea comerțului exterior, căci stângeniile lui continui, ne lipsesc de debușee, de sporirea și atragerea lor spre producția noastră națională, care e azi atât de variată. Toate expozițiile, cu lunile și săptămânile lo anexe, nu dau rezultate practice, pentru că statul nu poate suplini inițiativa particulară, iar biurocrațismul nu poate rivaliza cu ingeniozitatea comerțului liber. Măsurile de apărare a monedei se pot lua și în alte forme, decât cele sălbatece a actualei reglementări a comerțului exterior!

Și în sfârșit trebuie să se dea o mai mare atenție, să i-se arate o mai vădită bunăvoință problemei creditului. Suntem o țară săracă în capital mobilier. Ori azi și acesta este intimidat și s'a refugiat de pe piață, după brutalul tratament, de care a fost împărțit prin legile de exagerată ocrotire, fără selecționare, a debitorilor.

Ultimele legiuiri, prin care s'au creat „Credite Agricole“, „Meștesugărești“, „Aurifere“, etc. după ce avem unul „Industrial“, pare că ar trăda o tendință de a organiza populația țării pe categorii sociale și economice. Iar actualele institute financiare bănci, ca și societăți anonime, nu li se dă importanța cuvenită. Produce impresia, că acestea ar fi ori condamnate peirei, ori constrânse să se încadreze în vreo organizație de credit indicată de noile orientări ale partidelor politice.

Noi credem, că o astfel de tendință ar fi fundamental greșită. De ce vom arăta de altă dată. Azi ne mărginim a repeta, că în statul nostru, a cărei temelii economice, se sprijină pe liberalismul economic, pe sistemul burghez, inițiativa particulară nu trebuie descourajată nici combătută, ci din contră susținută din toate puterile.

Am ajuns oarecare stabilitate, deci să mai temperăm zelul vecinic reformator al factorilor politici, între cari găsim

prea multe elemente eterogene, de proveniență etnică străină, — spirite speculative, cărora nu le pasă mult de sbuciumările țării noastre mai ales când din ele, ei pot trage foloase materiale.

Mai domol cu reformele, și să păzim liniștea necesară unei activități productive. Nu s'ar supăra țara dacă activitatea corporilor legiuitoare ar fi restrânsă, și s'ar înlocui cu o continuitate în guvernare devotată și chibzuită.

SPECTATOR.

O întrebare :

Cari sunt rezultatele „Conferinței Economice“ dela Cluj?

Sub acest titlu ziarul „Timpul“ din capitală, datat 5 Iulie 1937, publică următorul articol:

„Dacă ne aducem bine aminte, nu sunt decât doi ani, de când s'au adunat la Cluj toți fruntașii vieții publice din Ardeal, fără deosebire de credință politică și religioasă.

„Am ținut să subliniem în chip deosebit acest lucru, pentru că numai așa se poate prețui gravitatea și importanța acestei adunări. În adevăr toată lumea știe, câte pasiuni despart oamenii de frunte ai vieții publice ardeleni și câte prăpăstii sunt deschise, între diferitele idei și metode pe cari le reprezintă. Dacă totuși au consimțit să se adune sub același acoperiș la aceeași masă verde și în aceeași stare sufletească însemnează că au fost deopotrivă pătrunși de seriozitatea problemelor așezate în discuție și că le-au socotit mai presus de orice interes lăutarnic și de orice presentiment particular.

„A fost fără îndoială un moment înălțător. Mitropolii și episcopii celor două confesiuni; foști președinți de consiliu și foști miniștri; oameni de finanțe și economiști doctrinari; fiecare reprezentând o ideologie politică distinctă s'au regăsit într'un singur sentiment de solidaritate, ca în vremurile eroice de de mult când solidaritatea era unica forță ce se putea opune năvălirilor cutropitoare.

„Strălucita adunare, care a înviorat Ardealul dela un capăt la altul, s'a numit: conferință economică. Insuși titlul acesta, dă măsura importanței neobișnuite pe care o avea reuniunea fruntașilor ardeleni. Toți deopotrivă au făcut experiențe vaste în domeniul activității publice și au ajuns la aceeași concluzie: Ardealul trebuie

„ridicat din marasm; bogățiile lui trebuie să se valorifice, iar nația de baștină, pusă în drepturile sale. După cât știm, s'au citit rapoarte și s'au semnat rezoluții. Dezideratele exprimate acolo nu erau improvizații de valoare îndoelnică și nici pretențiuni cu gust electoral — ci lucrări temeinice, bazate pe statistici și armonizate cu cel mai riguros realism.

„Ele au fost talmăcite în numele Ardealului întreg, de cei mai autentici reprezentanți ai lui.

„Întrebarea este: ce s'a realizat până acum din dorințele exprimate în „Conferința economică“ și ce e în curs de realizare?

„Cel puțin pentru amintirea acelei frumoase solidarități ardeleni s'ar cuveni un răspuns...

Petre Bârseanu“.

Rezultatele Congresului Economic ținut în 28 Noembrie 1935 la Cluj?

Dacă bisericile vor ajunge în posesiunea titlurilor promise, există unul, dar numai pentru biserici: Recuperarea pagubelor suferite la depunerile fondurilor bisericesti aflătoare la bănci (pagube suferite de pe urma conversiunii).

Dar pentru creditul românesc din Ardeal și Banat, în afară de promisiuni și cuvinte frumoase, nimic nu s'a făcut.

Iată pentru ce, în curând, va porni o nouă acțiune, căci sunt interese mari românești, cari nu pot fi părăsite, oricât au fost și sunt mereu neglijate — în ciuda tuturor promisiunilor răsunătoare cari sau făcut — din partea celor chemați să le satisfacă.

S.

NOTE.

Iar fraude!

Cine urmărește regulat gazetele din București, poate foarte ușor observa că aproape zilnic se întâmplă câte o delapidare din averea statului, mai mare s'au mai mică. Fie la Administrația financiară, la percepții, la primării, la prefecturi, la birourile de vamă sau la alte ofițer aparținând statului.

Și aceste fraude sau hoții — cum li se spune — din Casa statului, se țin lanț de mulți ani încoace, fără ca ele să poată fi stărpite.

Mai nou, toată presa noastră s'a ocupat de fraudele descoperite în sarcina unui castel dela Primăria din București, sectorul de verde. Funcționarul care manipula averea sau o bună parte

din averea Municipiului, înstrăinase din aceasta mai multe milioane.

Desigur, că suma a delapidat-o în timp mai îndelungat. Că descoperirea s'a făcut târziu și în urma unui control din afară și mai sever, faptul acesta denotă că, organele însărcinate cu controlarea activității acestui mănuior de bani, publice sau nu și-au făcut datoria sau sunt părtașe cu făptuitorul. Foarte probabil că la aceste fraude mai sunt părtași, dar, cari până acum nu au fost denunțați de către delapidatorul arestat. Și poate acesta să nu-i demaște niciodată, având neapărată nevoie de ei, pentru al scoate din închisoare, sau dacă se poate a-l scăpa de orice pedeapsă.

Și ne putem ușor aștepta că peste câțiva timp, deștinutul de azi să fie pus în libertate, repus chiar în funcție și scos din afacerea asta, basma curată.

Dealtfel, sunt atâtea cazuri de felul acesta.

Prea multe hoști se întâmplă în ultimul timp, în averea statului. Și nimeni nu se găsește să ia măsuri drastice împotriva acestora. Dar mai ales trebuie aspru sancționați toți acei cari sunt însărcinați cu exercitarea controlului.

Toți șefii de servicii și controlori și administratori și mai cu seamă inspectorii nu fac nimic sau aproape nimic. Chiar și atunci când fac deplasări în interes de serviciu, pentru a exercita un control, îl fac mai mult pentru „diurnă“.

Până când va dura starea aceasta în serviciile de stat și până când vor continua fraudele nu știe!

Deocamdată nu se găsește omul cu mână de fier, care să introducă ordinea și cinstea, de sus până jos, dela ministru până la agentul de urmărire.

Generația de acum a îmbătrânit în rele și se vede că nu înțelege să se debaraseze de ele. Dar va veni o generație care va pune capăt tuturor ticăloșilor din țara asta, răstîngînd la stîlpul infamiei pe toți ce-i dovedești încorecți.

Această generație trebuie să fie mai puțin materialistă sau chiar de loc.

Da veni?

Iată marea întrebare a contribuabililor.

ION D. PITU.

Situația.

La începutul lunii Iulie, adică în totul vacanței, spre deosebire de alți ani, suntem în măsură să înregistrăm evenimente importante aproape în toate domeniile de activitate.

Dar mai cu seamă lumea politică pare că nu intră deocamdată în vacanță. Vizita președintelui Poloniei la București în săptămâna trecută, și acum călătoria Regelui nostru în Polonia, apoi alegerile comunale și județene, sunt de natură să provoace încordarea atenției populației.

În general, chestiunile politice și faptele diverse nu ne interesează. Deaceia nici nu stăruim asupra lor în coloana aceasta.

Dar, orice mișcare cu caracter economic și financiar, care iasă la iveală din bunăvoința domnilor dela conducerea statului, ne preocupă. Și în rubrica aceasta am arătat totdeauna la timpul său, intențiile și chiar proiectele aduse în timpul din urmă de către guvern, și cari erau sortite să aducă cea mai grabnică însănoșire a situației economice și financiare dela noi. Problema creditului venea de obicei pe planul întâu. Dar asta numai în discuții, numai acolo se recunoștea de către toată lumea nevoia absolută a redresării creditului. Când era vorba însă de măsuri cari puteau să însemne un început măcar de însănoșire a totalei lipse de încredere, care stăpânește piața, nimeni nu se grăbea să le aducă, pentru ca să nu-și asume „răspunderea“ de care avem atâta teamă.

De aceia au trecut șase ani dela izbucnirea crizei grozave și până azi ne sbatem neputincioși să revenim la normal.

Se întârzie însănoșirea creditului, din partea conducătorilor și nu putem înțelege motivul. Decretul-lege — desmîștit de altfel de dl. Ministru de Finanțe — care prevede preluarea de către stat a portofoliului intrat în conversiune, nu credem că va fi o măsură suficientă pentru îndreptarea situației. Prea au fost sdruncinate din temelii, instituturile noastre de credit, acum trei ani prin legea de asanare a datorțiilor agricole, pentru a putea acum — de pe urma acestei măsuri, care încă nu știm cum se va produce — să îndeplinească rolul ce le revine în viața economică.

Că lipsa creditului o resimte toată lumea, și mai ales în comerț și industrie se face mai mult ca ori unde simțită, este foarte explicabil.

Instituturile de credit cari au rezistat grozavelor crize economice și astăzi au resurse de credit, sunt totuși prea puține pentru a putea împlini golul lăsat de numeroasele bănci paralizate de criză. Iar pe de altă parte se feresc deocamdată de o lărgire a activității. Măsura este justificată, având în vedere amintirea atât de vie a vremurilor extrem de grele din ultimii ani.

Iată de ce se resimte atât de puternic lipsa creditelor.

În situațiunea aceasta guvernul, care s'a ocupat în mai multe rânduri de problema creditului, avea imperioasa datorie de a nu întârzia de loc luarea de măsuri impuse de împrejurări, pentru salvarea bănelor aproape nimicite, pe lângă orice sacrificii. Nu a procedat de loc cum cereau împrejurările și s'a complăcut în a întârzia această dorită însănătoșare a creditului.

De data asta, cel puțin, ar fi de dorit să stăruie asupra problemei creditului, pe care să l rețină prin toate mijloacele necesare.

ION OPRIS.

Jurisprudență

Timbrul de Aviație.

TRIBUNALUL SIBIU, SECȚIA II-a.

Nr. Ca. II. 134/1937/6.

SENTINȚĂ CIVILĂ.

BANCI. Timbru de aviație. Registrul Statelor de salarii precum și actele de evidență, internă documente de casă, nu cad sub prevederile nici a Legii timbrului, nici a Legii fondului național de aviație. — Libelele de depuneri sunt a se timbra cu Lei 2— aviație, fiecare.

Astăzi la apelul nominal făcut s'a prezentat în instanță intimata Cassa Fondului Național al Aviației București, prin dl Dr. I. Cateușu adv., și Banca Ardeleană prin dl Dr. I. Herța adv.

Procedura este îndeplinită.

TRIBUNALUL,

Având în vedere apelul intentat de Banca Ardeleană din Sibiu, în contra deciziei Cassa Fondului Național al Aviației București cu Nr. 3664 din 3 Noiembrie 1936 prin care a fost amendată cu Lei 16,555—

Având în vedere susținerile intimatelor și actele dela dosar.

Având în vedere, că prin deciziunea atacată, apelanta a fost amendată în baza art. 15, al. 4 C. F. N. A., la 2000 Lei amendă și la valoarea încincită a timbrului de aviație fraudat, adică la 14.555 Lei, pentru faptul, de a nu fi timbrat cu timbrul de aviație actele prevăzute sub pct. 1—6 din procesul-verbal de constatarea contravenției, aflător la dosar.

Considerând, că actele de sub pct. 1 din acest proces-verbal — state de salarii — în afară de timbrul de aviație prevăzut de art. 7, Cap. VII, din anexă L. F. N. A. ce se percepe oșebit pentru fiecare salariat, nu sunt supuse prin nici un text de lege și la un timbru fix de aviație de 2 Lei, pe fiecare filă, registrul statelor de salarii nefiind impus de art. 4 § 19 din Legea timbrului și ca atare greșit Cassa Fondului Național al Aviației a aprobat constatarea de sub punctul 1 din procesul-verbal de contravenție.

Considerând, că actele de sub punctul 5 din menționatul proces-verbal, calificate drept chitanțe și actele de sub punctul 6 calificate drept borderouri, sunt în realitate simple acte de evidență internă, pentru a ușura efectuarea operațiunilor ce ele constată în registrele băncii și pentru a face legătură între diferitele servicii anterioare ale acestora și ca atare ele nefiind acte juridice în adevăratul înțeles al cuvântului, care să lege părțile în mod obligatoriu, ele nu cad sub prevederile nici a legii timbrului nici a L. N. F. A. Că astfel deciziunea atacată cu apel în ce privește aprobarea constatărilor făcute prin procesul-verbal de contravenție din 3 Sept. 1936, sub punctele 1, 5 6, urmează a fi reformată și apelanta absolută a plăti valoarea încincită a timbrului de aviație la care fusese condamnată sub pozițiile citate.

Considerând, că în conformitate cu disp. art. 7, tabela anexă Cap. VII, al. penultim din L. F. N. A., actele și faptele juridice prevăzute de art. 14, § 4—12 din legea timbrului sunt supuse numai unui timbru de aviație fix de 2 Lei și ca atare libelele de depuneri prevăzute de art. 14, § 5 din Legea timbrului, urmează a fi timbrate cu 2 Lei aviație fiecare.

Că astfel apelul în ce privește condamnarea pentru netimbrarea a 2 libele de depuneri cu câte 2 Lei aviație (de sub poziția 2 din procesul-verbal de constatare) este neîntemeiat.

Considerând, mai departe că apelanta nu a făcut dovada că actele menționate sub pozițiile 3 și 4 din procesul-verbal nu sunt chitanțe, ci simple evidențe interne a unor avansuri din leafă a funcționarilor băncii, apelul urmează a fi respins privitor la aceste capete, ca nedovedit.

Că astfel apelul este neîntemeiat în ce privește faptele constatate sub poziția 2, 3, 4 din procesul-verbal încheiat de delegatul Cassa Fondului Național al Aviației, la data de 3 Noiembrie 1936, și aprobat prin decizia atacată și ca atare această decizie urmează a fi menținută în ce privește amenda de 2000 Lei și valoarea încincită a timbrului de aviație defraudat, adică

de 5 ori 8 Lei = 40 Lei, pentru netimbrarea cu timbrul de aviație a actelor de sub pozițiile 2, 3 și 4.

Că astfel fiind apelul de față se privește ca fond în parte și urmează a fi admis ca atare.

Pentru aceste motive tribunalul,

IN NUMELE LEGII

Hotărâște.

Admite în parte apelul, reformează în parte deciziunea Nr. 3664 din 3 Noembrie 1936, a Casei Fondului Național al Aviației și în consecință reduce suma valorii încetită a timbrului de aviație fraudat la 40 adică (patruzeci) Lei.

Menține dispoziția privitoare la amendă.

Dată și citită în ședința publică din 11 Iunie 1937.

Președinte : Judecător-rap. :
ss. Dr. V. Bilegan. ss. Virgil Albescu.

Grefier :
ss. Al. J. Székely.

Notă. Sentința civilă de mai sus rezolvă mai multe chestiuni importante în ceea ce privește interpretarea Legii Fondului Național al Aviației, și anume trei cazuri:

1. Organele F. N. A. la început au pretins, că fiecare fișă din registrul statelor de plată dela întreprinderile particulare este a se timbra cu câte 2 Lei aviație, oșebit de timbrul de chitanță prevăzut de art. 4 § 20 din Legea timbrului. Ori art. 4 § 19 din Legea timbrului dispune timbrarea fiecărei fișe din registrele; 1. jurnal, 2. inventar, 3. proceselor verbale ale consiliului de administrație, 4. ale adunărilor generale a unei societăți anonime. Registrul statelor de salare nici nu este prevăzut de legea timbrului, ci de Legea contribuțiilor directe art. 47 aliniat ultim, care registrul este scutit de orice timbru. Dealtfel asupra acestei chestiuni, suntem informați, că C. F. N. A. a revenit pe cale administrativă, decizând că nu-i cazul să se timbreze fișele acestui registrul.

2. Cea mai importantă problemă pe care o interpretează tribunalul Sibiu este, dacă trebuie sau nu timbrate documentele de cassă, în lipsa vre-unei chitanțe. Tribunalul Sibiu, cu drept cuvânt a decis, că aceste acte nu trebuie timbrate, motivând foarte nimerit, că aceste acte nu sunt „acte juridice în adevăratul înțeles al cuvântului, care să lege părțile în mod obligatoriu”, cum de ex. este o chitanță, prin care se recunoaște efectuarea unei plăți.

Desigur această chestiune va fi dusă de C. F. N. A. și în fața Curții de Apel, ca instanță de recurs. Vom reveni asupra ei, când vom avea decizia Curții de Apel.

3. A treia chestiune este timbrarea depunerilor spre fructificare. În privința aceasta credem că hotărârea tribunalului sufere discuțiuni, când decide că trebuie timbrat însuși livretul de depunere. Într'adevăr în conformitate cu art. 14 § 5 litera b) din Legea timbrului, se prevede timbru fiscal proporțional asupra *actului juridic* al depunerii. Deci se timbrează faptul juridic al depunerii și nu inserisul (actul, documentul probatoriu): livretul de depunere. Astfel timbrul de aviație care trebuie plătit pentru orice depunere, nu trebuie aplicat pe livret, ci poate fi aplicat și pe registrul dela bancă, ceea ce este și mai logic, fiind mai ușor controlabil din partea organelor C. F. N. A.

M. V.

CRONICA

Necrolog. *Antoni Grossek*, contabilul Băneii Poporale din Caransebeș a decedat în 25 Iunie a. c., în etate de 40 ani.

Legea bancară. Se vorbea în timpul din urmă că se va aduce unele modificări legii bancare prin un decret regal.

În urma deselor cereri ale reprezentanților băncilor dl ministru Mircea Căncă a promis acestora, că legea bancară nu se va modifica prin decret.

Consiliu Superior bancar a ținut în cursul săptămânii o ședință sub președinția dlui M. Constantinescu, guvernatorul Băneii Naționale. S'a desemnat, în persoana dlui C. Angelescu sau a dlui Mitilneiu, reprezentantul acestui consiliu în consiliul superior economic.

Cursul monedelor. La târgul liber în ultimul timp.

Francul francez	7.05— 7.10
Francul elvețian	40 — 41
Dolarul	175 —177
Lira sterlină	878 —885
Coroana cehă	6.05— 6.10
Marca Germană	40 — 41
Șilingii austriaci	33 — 34
Pengoe	38 — 40
Napoleonul	1125 — 1130
Lira Aur	1415 — 1420

Bursa nu a fost prea mult influențată de pe urma noiei crize a francului francez. Iar fixarea cursului francului de către Banca Națională a provocat o vie animație, încât s'au încheiat numeroase tranzacțiuni, mai ales pe piața acțiunilor.

Au cotate: Imprumul Stabilizării 59¹/₂, Exproptierea 52, Desvoltarea 47¹/₂ față de 49¹/₂, Inzestrarea 71, Impr. Refacerii 57—56³/₄, Impr. Untrei 57¹/₂, bancare B. N. R. 4515 în creștere față de 4675, Banca Românească 430, Creditul Industrial 600—605, Banca de Credit Român 280, petrolifere Astra Română 1105—1150, Concordia 560, Steaua Română 535, Creditul Miner 283, Industriale Mica 1630—1608, Reșița 585 scade la 570, Letea 475, S. T. B. 1385, asigurări Dacia România 4750, Generala 1100, Agrícola Foncierea 275, Naționala 220, Steaua României 750, Asigurarea Românească 500.

Acțiunile Primet Ardelene nu cotează la bursă.